

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 547/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Dávidom Štefankom, advokátska kancelária, Povožnícka 18, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia základných práv zaručených v čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 5 a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 21 T 20/2020 v súvislosti s konaním o návrhu na odňatie a prikázanie veci inému súdu a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Ndt 18/2020 a jeho listom z 8. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých postupov a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED]

5. Slovaní sťažovateľky „*Od toho času Okresný súd Nitra nevydal žiadne rozhodnutie vo veci návrhu na odňatie a príkazanie veci a neurobil ani žiadny iný úkon smerujúci k rozhodnutiu o tomto návrhu. Okresný súd Nitra pokračuje v konaní vo veci samej sp. zn. 21 T/20/2020 ďalej, akoby návrh ani nebol podaný.*“.

6. Podľa názoru sťažovateľky na postup zvolený najvyšším súdom nebol daný zákonný dôvod, preto ho hodnotí ako prejav svojvôle. Najvyšší súd sa nepridržiaval predmetu konania, a teda nerozhodol o návrhu na odňatie a príkazanie veci, ktorý podľa presvedčenia sťažovateľky splňal všetky formálne aj materiálne náležitosti, ale jej návrh posúdil ako námietku zaujatosti. Sťažovateľka je toho názoru, že skutočnosti uvedené v návrhu vo vzájomnej súvislosti vzbudzujú navonok dôvodnú pochybnosť o objektívnosti, nestrannosti a spravodlivosti rozhodovania okresným súdom. Táto pochybnosť sa v kontexte všetkých okolností prípadu mala nepochybne vzťahovať na všetkých sudcov tak okresného súdu, ako aj krajského súdu. Zo spisového materiálu podľa sťažovateľky vyplýva, že v jej trestných veciach už došlo opakovane niekoľkokrát k rozhodovaniu „*o vylúčení súdu z rozhodovania a príkazaniu veci inému súdu*“. V aktuálnej veci na súde prvého stupňa koná samosudca ([REDACTED]), na návrh ktorého už bola v minulosti jemu pridelená iná trestná vec sťažovateľky odňatá okresnému súdu a príkázaná inému súdu.

7. Sťažovateľka zdôraznila, že námietky smerovali v minulosti aj vo vzťahu k sudkyňi krajského súdu [REDACTED], ktorých opodstatnenosť konštatoval aj najvyšší súd v uznesení sp. zn. 6 Ndt 16/2016. Menovaná sudkyňa rozhodovala ako predsedníčka senátu aj v práve prejednávanej veci, a to o sťažnosti proti uzneseniu samosudcu okresného súdu v konaní sp. zn. 21 T 20/2020. O tejto skutočnosti sa dozvedela až zo samotného rozhodnutia krajského súdu, keďže sa rozhodovalo na neverejnom zasadnutí.

8. Sťažovateľka je toho názoru, že okresný súd ani krajský súd nemôžu objektívne rozhodovať o jej osobe. V návrhu na odňatie a príkazanie veci tvrdila, že zo strany označených súdov dochádza k jednoznačnej šikane jej osoby a zneužívaniu práva proti nej.

Preto považuje za nepochybné, že by sa mali k jej návrhu vyjadriť jednotlivo všetci sudcovia týchto súdov k svojej zaujatosti.

9. Sťažovateľka uviedla, že svoj návrh podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku prostredníctvom obhajcu riadne odôvodnila námietkou zaujatosti všetkých sudcov krajského súdu, ako aj okresného súdu z dôvodu ich osobného – negatívneho vzťahu k jej osobe. Podľa stabilizovanej súdnej praxe je dôvodom na odňatie veci príslušnému súdu a jej prikázanie inému súdu toho istého druhu a stupňa aj vylúčenie všetkých sudcov príslušného súdu. Najvyšší súd taký dôvod vo veci sťažovateľky nezistil, keďže sa podaním ani len nezaoberal.

10. Za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie treba podľa názoru sťažovateľky považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, pričom súčasťou práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je aj právo účastníkov súdneho konania, aby sa súd vyrovnal s ich argumentmi a návrhmi. Najvyšší súd vybavil vec sťažovateľky len „jednoduchým prípisom“ a okresný súd nevydal vo veci žiadne rozhodnutie.

11. Sťažovateľka tiež poukázala na to, že celý postup až po vrátenie veci z najvyššieho súdu trval bezmála dva mesiace, „čo vo väzobnej veci a bez rozhodnutia a len vybavením veci prípisom je samo o sebe neprípustné“. Na základe uvedeného namieta aj dĺžku trvania postupu okresného súdu v spojení s postupom najvyššieho súdu o jej návrhu. Zvlášť postup okresného súdu sťažovateľka hodnotí ako taký, ktorý bol poznačený zbytočnými prietrahmi spočívajúcimi v jeho nečinnosti a súčasne aj v nesústrednej činnosti, kým sa vec dostala na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

12. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie takto nálezom rozhodol:

„1. Postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR v konaní sp. zn. 5 Ndt 18/2020 bolo porušené právo sťažovateľky podľa čl. 2 ods. 2, čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 5, čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 2, čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, podľa čl. 5, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských a práv a základných slobôd.

2. *Postupom Okresného súdu Nitra v konaní sp. zn. 21 T/20/2020 v súvislosti s konaním o Návrhu na odňatie a prikázanie veci inému súdu z dôvodu zaujatosti bolo porušené právo sťažovateľky podľa čl. 2 ods. 2, čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 5, čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 2, čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, podľa čl. 5, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských a práv a základných slobôd.*

3. *Najvyššiemu súdu SR sa prikazuje v konať vo veci predloženej z Okresného súdu Nitra sp. zn. 21 T/20/2020 a evidovanej pod sp. zn. 5 Ndt 18/2020 o Návrhu na odňatie a prikázanie veci inému súdu z dôvodu zaujatosti.*

4. *Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 450,29 EUR, ktoré je Okresný súd Nitra povinný vyplatiť na účet advokáta Mgr. Dávida Štefanku... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah...

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

19. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa..., bydlisko..., označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

20. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

21. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

22. Sťažovateľka v návrhu na rozhodnutie vymedzila ako predmet ústavnej sťažnosti namietané porušenie čl. 2 ods. 2 ústavy, porušenie základných práv zaručených v čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práv zaručených v čl. 5 a čl. 6 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 T 20/2020 v súvislosti s konaním o návrhu na odňatie a prikázanie veci inému súdu a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Ndt 18/2020 a jeho prípisom z 8. júla 2020.

23. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

24. Podľa čl. 16 ods. 1 ústavy nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.

25. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

26. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

27. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

28. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

29. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

30. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

31. Podľa čl. 5 dohovoru:

1. každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;

b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;

d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

2. Každý, kto je zatknutý, musí byť oboznámený bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu.

3. Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

4. Každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

5. Každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

32. Podľa čl. 6 ods. dohovoru:

1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

2. Každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

3. Každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;

e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

33. Sťažovateľka porušenie svojich základných práv zaručených v ústave a práv zaručených v dohovore namieta v súvislosti s konaním okresného súdu a najvyššieho súdu o jej návrhu na odňatie trestnej veci okresnému súdu a krajskému súdu a jej prikázaniu iným všeobecným súdom toho istého druhu a stupňa (§ 23 ods. 1 Trestného poriadku), o ktorom podľa názoru sťažovateľky nebolo riadne rozhodnuté napriek tomu, že na ňou navrhovaný postup existovali reálne dôvody. V súvislosti s týmto postupom sťažovateľka vytkla najmä okresnému súdu zbytočné prietahy v konaní.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva byť stíhaný spôsobom, ktorý ustanoví zákon, zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy

34. V súvislosti s námietkami sťažovateľky ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

35. Vychádzajúc zo svojej konštantnej judikatúry, ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sústredil na posúdenie, či namietaný postup okresného súdu a postup a list najvyššieho súdu nie sú arbitrárne, resp. zjavne svojvoľné, a či ich možno z ústavného hľadiska považovať za akceptovateľné a udržateľné.

36. Ako už bolo uvedené, sťažovateľka sa návrhom z 19. mája 2020 adresovaným najvyššiemu súdu (prostredníctvom okresného súdu) domáhala odňatia jej trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 21 T 20/2020 tomuto súdu a jej prikázania inému súdu. Rovnaká jej požiadavka smerovala aj vo vzťahu ku krajskému súdu. Tento návrh odôvodnila zaujatosťou všetkých sudcov oboch označených súdov spočívajúcou v negatívnom postoji k sťažovateľke.

37. Podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa; o odňatí a prikázaní rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.

38. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

39. Podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku námietku zaujatosti je strana povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia. Úkon, ktorý vykonala vylúčená osoba, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní s výnimkou neodkladného alebo neopakovateľného úkonu.

40. Podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 5 alebo ak je dôvodom námietky len

procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.

41. Podľa § 62 ods. 1 Trestného poriadku podanie sa posudzuje vždy podľa obsahu, aj keď je nesprávne označené.

42. Sťažovateľka návrh na odňatie a prikázanie veci odôvodnila viacerými skutočnosťami. Predovšetkým uviedla, že už aj v minulosti došlo k odňatiu jej trestných vecí okresnému súdu a krajskému súdu, ktoré následne boli pridelené iným všeobecným súdom. Ďalším dôvodom pre odňatie veci malo byť to, že o zmene právnej kvalifikácie stíhaného skutku, ako aj o podaní obžaloby okresnou prokuratúrou bola sťažovateľka okresnou prokuratúrou upovedomená až po samotnom podaní obžaloby (upovedomenia boli okresnou prokuratúrou podané na poštovú prepravu až 13. marca 2020, pritom obžaloba bola okresnému súdu podaná 11. marca 2020). S touto okolnosťou sa pritom okresný súd nijako nevysporiadal, resp. ju ignoroval. V návrhu z 19. mája 2020 sťažovateľka ďalej vytkla krajskému súdu to, že sa dostatočne, resp. vôbec nevysporiadal s jej námietkami proti uzneseniu okresného súdu, ktorým ju po podaní obžaloby ponechal vo väzbe. Ako príklad zaujatého spôsobu konania okresného súdu v návrhu na odňatie a prikázanie veci sťažovateľka uviedla, že keď malo byť rozhodované o jej väzbe 25. septembra 2019, okresný súd napriek výslovnej požiadavke nedoručil návrh na jej vzatie do väzby obhajobe, aby sa k nemu mohla náležitým spôsobom vyjadriť. Sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu vtedy iba odkázala, že tak urobí 15 minút pred rozhodovaním. Takýto postup podľa sťažovateľky sám osebe nenasvedčuje spravodlivému a objektívnemu rozhodovaniu.

43. V návrhu na odňatie a prikázanie veci sťažovateľka upozornila aj na konanie vedené Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 16 C 21/2016, v ktorom sa ako navrhovateľka domáha proti okresnému súdu a krajskému súdu ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy a už samotné vedenie označeného súdneho konania svedčilo podľa sťažovateľky o tom, že *„žalovaná strana nemôže objektívne rozhodovať o trestnej veci obžalovanej. Takéto konanie nemôže vykazovať znaky nestrannosti a riadneho, náležitého rozhodnutia“*.

44. Sťažovateľka navrhovala odňať vec krajskému súdu aj kvôli tomu, že jej osobu vnímali všetci sudcovia tohto súdu negatívne, čo im znemožňovalo prijať objektívne správne rozhodnutie. Sťažovateľka sa cítila „šikanovaná“ zo strany súdov oboch stupňov, ktoré bolo evidentné a nedalo sa prehliadnuť a ktoré pramenilo z dôsledného bránenia si svojich práv sťažovateľkou a z podávania ústavných sťažností pre porušenie jej základných práv okresným súdom a krajským súdom.

45. V návrhu sťažovateľka tiež poznamenala: „*Teda ak v mojom prípade napádam zaujatostou sudcov celého Okresného súdu Nitra ako aj celého Krajského súdu v Nitre, tak by o zaujatosti mal rozhodovať Najvyšší súd SR. Aj týmto odôvodňujem toto moje podanie.*“

46. Najvyšší súd v liste sp. zn. 5 Ndt 18/2020 z 8. júla 2020, ktorým vrátil okresnému súdu dotknutý trestný spis sp. zn. 21 T 20/2020 ako nesprávne predložený, uviedol, že návrh sťažovateľky na odňatie a prikázanie veci z 19. mája 2020 je „*postavený na námietke zaujatosti, ktorá jednak nebola vznesená bezodkladne (obžaloba podaná 11. marca 2020) a jednak je založená na dôvodoch, o ktorých sa nekoná (procesný postup súdu - § 32 ods. 6 Tr. por.). Rovnako dávam do pozornosti skutočnosť, že o rovnakom návrhu už bolo rozhodnuté uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. októbra 2019, sp. zn. 5 Ndt 26/2019.*“

47. Z obsahu listu z 8. júla 2020 jednoznačne vyplýva, z akých dôvodov najvyšší súd nekonal – nepostupoval podľa predstáv sťažovateľky a o jej návrhu o odňatí trestnej veci okresnému súdu a krajskému súdu a jej prikázaniu inému súdu nerozhodoval a nerozhodol, ale trestný spis vrátil okresnému súdu.

48. Najvyšší súd usúdil, že sťažovateľkou uplatnený návrh je založený na námietke zaujatosti všetkých sudcov okresného súdu a krajského súdu. Avšak táto námietka predstavujúca podstatu návrhu sťažovateľky (hlavný dôvod tvoriaci podmienku úspešného rozhodnutia v prospech sťažovateľky o jej návrhu) nebola v relevantnom čase (konania najvyššieho súdu) vyriešená, pritom jej vyriešeniu, t. j. rozhodnutiu o nej, bránili príslušné zákonné ustanovenia procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo (§ 32 ods. 6 Trestného poriadku). Zákonná úprava podmieňovala konanie a rozhodnutie o námietke

zaujatosti jej bezodkladným vznesením, k čomu vzhľadom na podanie obžaloby 11. marca 2020 v danej veci nedošlo (sťažovateľka v ústavnej sťažnosti relevantne nespochybňovala tvrdenie najvyššieho súdu o nesplnení podmienky bezodkladnosti podania námietky zaujatosti). Neprichádzalo preto do úvahy o tejto konať a rozhodovať.

49. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ani len náznakom neuviedla, či jej návrhu z 19. mája 2020 na odňatie a prikázanie veci inému súdu predchádzalo vznesenie námietky zaujatosti sudcov súdu prvého aj druhého stupňa, a to procesným postupom vyžadovaným § 31 a § 32 Trestného poriadku.

50. Navyše, dôvody, od ktorých sťažovateľka odvíjala zaujatosť sudcov okresného súdu a krajského súdu, mali podľa názoru najvyššieho súdu (a jeho názor ústavný súd nemá dôvod spochybňovať, keďže tak neurobila ani sťažovateľka) spočívať v ich procesnom postupe v rámci prebiehajúceho trestného konania. Táto okolnosť rovnako predstavovala prekážku rozhodovania, pretože o takejto námietke sa podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekoná.

51. Napokon najvyšší súd poznamenal, že o rovnakom návrhu sťažovateľky už bolo v tejto trestnej veci rozhodnuté jeho uznesením sp. zn. 5 Ndt 26/2019 z 21. októbra 2019. Ústavnému súdu je obsah označeného rozhodnutia najvyššieho súdu známy z predošlej rozhodovacej činnosti, keď vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 83/2020 iniciovanej podaním inej ústavnej sťažnosti sťažovateľkou tvorilo označené rozhodnutie najvyššieho súdu prílohu jej návrhu. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Ndt 26/2019 z 21. októbra 2019 trestnú vec sťažovateľky vtedy vedenú okresným súdom pod sp. zn. 4 Tp 129/2019 (konanie bolo v tom čase v štádiu prípravného konania) a krajským súdom pod sp. zn. 1 Tpo 56/2019 týmto súdom neodňal. Išlo pritom o tú istú trestnú vec (iba v inom jej štádiu) a proti sudcom tých istých všeobecných súdov. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndt 26/2019 z 21. októbra 2019 nebolo predmetom konania (posúdenia) ani vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 83/2020 a ani v žiadnej inej veci.

52. Aj táto skutočnosť predstavovala dôvod, pre ktorý sa v zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku o takejto námietke nekoná.

53. Označený list najvyššieho súdu z 8. júla 2020 je síce stručný, vyvolávajúci zdanie, že závery v ňom uvedené sú neúplné (nedostatočné), avšak vzhľadom na jeho podstatu, charakter a hlavne účel, keď išlo o list adresovaný konajúcemu prvostupňovému súdu, a nie o rozhodnutie smerované sťažovateľke ako strane trestného konania, možno konštatovať, že je absolútne adekvátnym. Sú z neho zrejmé jednoznačné dôvody, pre ktoré najvyšší súd trestný spis týkajúci sa sťažovateľky vrátil okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia ako nesprávne predložený.

54. Nemožno súhlasiť s názorom sťažovateľky, že sa najvyšší súd jej návrhom nezaoberal. Práve naopak, podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd návrhom sťažovateľky zaoberal, avšak vzhľadom na svoje zistenia o tomto nemohol konať a rozhodnúť.

55. S prihliadnutím na obsah listu najvyššieho súdu z 8. júla 2020 je potom zjavné (vyvoditeľné), prečo ani postup okresného súdu v súvislosti s podaným návrhom sťažovateľky v tejto veci nebolo možné považovať za nezákonný, ale naopak ako súladný s ustanovením § 32 ods. 6 Trestného poriadku. Od momentu podania obžaloby, resp. od upovedomenia o jej podaní sťažovateľka vedela, ktorý okresný súd a ktorý konkrétny zákonný sudca bude vo veci konať, a následne, ktorý všeobecný súd bude súdom druhej inštancie v tomto konaní. Napriek tomu námietku zaujatosti sudcov nepodala bezodkladne v zmysle ustanovení § 31 ods. 5 Trestného poriadku. Okrem toho, že ho založila na námietke zaujatosti, ktorá nebola podaná bezodkladne, táto spočívala v namietanom procesnom postupe okresného súdu a navyše o rovnakom jej návrhu už bolo v minulosti rozhodnuté. Išlo teda o námietku, o ktorej sa podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekoná.

56. Postup okresného súdu o návrhu sťažovateľky nemožno považovať za rozporný s účinnou právnou úpravou. Zákonná povinnosť súdu prvého stupňa v tomto prípade skutočne spočívala v predložení návrhu sťažovateľky a na vec sa vzťahujúceho trestného spisu súdu najbližšie spoločne nadriadenému súdu (§ 23 ods. 1 Trestného poriadku za bodkočiarkou), t. j. najvyššiemu súdu.

57. Z uvedeného vyplýva, že nebolo legitímnym očakávanie sťažovateľky, že okresný súd bude postupovať alebo rozhodovať o jej návrhu z 19. mája 2020 inak, ako to v skutočnosti realizoval, zvlášť ak jej podanie (návrh) ani nebolo adresované okresnému súdu, ale najvyššiemu súdu. Napokon ani sama sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nenaznačila, aký iný postup prípadne rozhodnutie od okresného súdu očakávala.

58. V zmysle judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi, vťahujúcimi sa na konkrétne konanie (napr. II. ÚS 181/06). Teda ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

59. Z dosiaľ uvedeného je zrejmé, že tak okresný súd, ako aj najvyšší súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na odňatie a prikázanie veci nepostupovali v rozpore so žiadnym ustanovením Trestného poriadku, ale práve naopak, pridržali sa konkrétnej právnej úpravy obsiahnutej v zákone, ktorým sa dané trestné konanie riadilo (§ 23 ods. 1 a § 32 ods. 6 Trestného poriadku), pritom nemožno vyvodit' ani tú skutočnosť, že by tieto ustanovenia konajúce všeobecné súdy interpretovali a aplikovali v rozpore s ich znením, zmyslom a účelom.

60. Za takto zistených okolností nebolo možné konštatovať, že by okresný súd a najvyšší súd vo veci návrhu sťažovateľky na odňatie a prikázanie jej trestnej veci konali v rozpore s princípmi vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy, a zároveň ani to, že by sťažovateľka v označených konaniach okresného súdu a najvyššieho súdu nebola stíhaná spôsobom ustanoveným zákonom (čl. 17 ods. 2 ústavy) alebo že by bola odňatá svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy).

61. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.2 K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy a porušeniu základných práv zaručených v čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1 a 5 a čl. 46 ods. 2 ústavy

62. Ústavný súd konštatuje, že už zo samotného znenia označených článkov ústavy vyplýva absencia akejkol'vek príčinnej súvislosti medzi týmito článkami a namietaným postupom všeobecných súdov v konaní o návrhu na odňatie veci príslušnému súdu a jej prikázaniu inému súdu toho istého druhu a stupňa.

63. Článok 2 ods. 2 ústavy neobsahuje konkrétnu garanciu základného práva alebo slobody, ale je základným či všeobecným ustanovením limitujúcim konanie štátu a tým i zásahy štátu vo vzťahu k nositeľom základných práv a slobôd. K vysloveniu jeho porušenia v rámci konania o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby môže dôjsť iba v spojení s vyslovením porušenia niektorého zo základných práv alebo slobôd zaručených v ústave alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. K tomu však v tomto prípade nedošlo.

64. K sťažovateľkou namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy ústavný súd poznamenáva, že označený postup okresného súdu a najvyššieho súdu sa netýkal rozhodovania a rozhodnutia o osobnej slobode sťažovateľky tak, ako to majú na mysli označené články ústavy. Týkal sa návrhu na odňatie trestnej veci príslušnému súdu a jej prikázanie inému všeobecnému súdu, konanie o ktorom nemalo a ani nemohlo mať priamy súvis a ani dopad na osobnú slobodu sťažovateľky. Aj v tomto prípade chýba kauzálna spojitosť medzi týmito článkami ústavy a namietaným postupom všeobecných súdov.

65. V súvislosti so sťažovateľkou namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 2 ústavy ústavný súd poznamenáva, že toto sa *ratione materiae* vzťahuje špecificky na správne súdnictvo. V prípade sťažovateľky jednoznačne a nespochybniteľne nešlo o konanie a rozhodovanie všeobecných súdov v rámci správneho súdnictva, čo akúkoľvek možnosť vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy *prima facie* vylučuje.

66. Rovnako ústavný súd nezistil obligátnu príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva na nedotknuteľnosť osoby sťažovateľky zaručeného v čl. 16 ods. 1 ústavy a označenými postupmi okresného súdu a najvyššieho súdu, prípadne listom najvyššieho súdu. Navyše, vo vzťahu k tejto námietke absentuje v ústavnej sťažnosti adekvátne argumentácia.

67. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd aj v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3 K namietanému porušeniu čl. 5 a čl. 6 dohovoru

68. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že sťažovateľka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom v aktuálnej ústavnej sťažnosti v rámci návrhu na rozhodnutie (petitu), ktorým je ústavný súd v rámci rozsahu a dôvodov ústavnej sťažnosti viazaný (§ 45 zákona o ústavnom súde) a ktorým je v záujme úspešnosti podanej ústavnej sťažnosti viac ako žiaduce presne vymedziť predmet konania pred ústavným súdom, neoznačila, ktoré konkrétne (základné) práva z katalógu viacerých práv obsiahnutých v ňou označených čl. 5 a 6 dohovoru považuje vo vzťahu k svojej osobe za porušené postupmi okresného súdu a najvyššieho súdu.

69. Petit ústavnej sťažnosti tak, ako ho formulovala sťažovateľka vo vzťahu k čl. 5 a čl. 6 dohovoru, nespĺňa podmienku určitosti a vytvára tak priestor pre dohady a dedukcie, čo pri uplatnení námietky o porušení základných práv (pri zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom) v konaní pred ústavným súdom nemožno akceptovať (m. m. III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, III. ÚS 244/2014, III. ÚS 349/2015).

70. Právny zástupca by mal byť spôsobilý skoncipovať podanie, ktoré by bolo objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé.

71. Skutočnosť, že sťažovateľka adresne neoznačila ani nepomenovala práva, ktorých vyslovenia porušenia sa v konaní pred ústavným súdom domáha, už sama osebe má značný potenciál byť spôsobilým dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom, konkrétne náležitosti uvedenej v § 123 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde.

72. Ústavný súd pripomína, že nedostatky takéhoto charakteru, aký vyplýva z podania sťažovateľky, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom ustanovených náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 32/2011). Konkretizácia základných práv, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľka dožaduje, je jasne definovanou zákonnou náležitosťou, ktorej absencia v ústavnej sťažnosti svedčí predovšetkým o neistote sťažovateľky v jej presvedčení o tom, ako a do ktorých práv bolo neprípustne zasiahnuté orgánom verejnej moci. Preto pristúpenie k odstraňovaniu tohto nedostatku ústavným súdom sa javí neefektívnym.

73. Uvedené viedlo ústavný súd k odmietnutiu ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

74. Nad rámec uvedeného ústavný súd pre úplnosť dodáva, že pokiaľ sťažovateľka v texte ústavnej sťažnosti, konkrétne v jej III. časti označenej ako „Právny rámec“ citovala čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru a čl. 6 ods. 1 dohovoru a tieto považovala za porušené (čo však relevantne nepremietla do podstatnej časti návrhu – návrhu na rozhodnutie – petitu), potom vo vzťahu k nim primerane platia závery uvedené v časti III.1 odôvodnenia tohto rozhodnutia vo vzťahu k právu na spravodlivé súdne konanie zaručenému v čl. 6 ods. 1 dohovoru a v časti III.2 vo vzťahu k právu na slobodu a bezpečnosť zaručenému v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

III.4 K namietanej dĺžke trvania konania o návrhu na odňatie a prikázanie veci

75. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namietala aj tú skutočnosť, že konanie o jej návrhu z 19. mája 2020 trvalo takmer dva mesiace, „čo vo väzobnej veci a bez rozhodnutia a len vybavením veci prípisom je samo o sebe neprípustné“. Postup okresného súdu tak vyhodnotila ako taký, ktorý bol „*poznačený zbytočnými pried'ahmi spočívajúcimi v jeho nečinnosti a súčasne aj v nesústredenej činnosti*“.

76. Uvedenú argumentáciu sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nespojila s porušením konkrétne označeného základného práva.

77. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov je zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého vyslovenia porušenia sa však sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nedomáhala vôbec, preto túto okolnosť ústavný súd z hľadiska záruk poskytovaných čl. 48 ods. 2 ústavy nemohol a ani nepreskúmaval.

78. Pokiaľ v zdĺhavosti postupu okresného súdu (v spojení s postupom najvyššieho súdu) sťažovateľka badala porušenie práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy alebo čl. 5 ods. 4 dohovoru, potom platí už uvedený záver, že tieto články ústavy a dohovoru sa na konanie o odňatí veci príslušnému súdu a jej prikázaní inému súdu nevzťahujú, keďže predmetom takéhoto konania nie je rozhodovanie o osobnej slobode.

79. Ak ale sťažovateľka mala v úmysle v tomto smere namietat' porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd, odhliadnuc od záverov uvedených v časti III.3 odôvodnenia tohto rozhodnutia, poznamenáva, že vytýkané obdobie necelých dvoch mesiacov trvania napadnutého konania rozhodne nedosahuje kvalitu spôsobilú vyvolať čo i len úvahu o vzniku takých kvalifikovaných zbytočných pried'ahov, ktoré by vyžadovali potrebu zásahu ústavného súdu z dôvodu ochrany označeného práva.

80. Aj v tomto prípade ústavný súd dospel k presvedčeniu o zjavnej neopodstatnenosti tejto časti ústavnej sťažnosti, a preto ju z tohto dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

81. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jej ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu